

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta
tuv@eduskunta.fi

4.10.2022

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Pörssisäätiön lausunto eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle vastuullisen sijoittamisen edistämisestä ja valtion talousarviosta vuodelle 2023

Tausta ja lausunnon rajaukset

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta on pyytänyt Suomen Pörssisäätiöltä asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa valtion vuoden 2023 talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Tulevaisuusvaliokunta on lausuntopyynnössään ilmaissut erityisen kiinnostuksensa vastuullisen sijoittamisen edistämisestä. Pörssisäätiö kiinnittää lausunnossaan erityistä huomiota vastuullisen sijoittamisen edistämiseen. Useat Pörssisäätiön huomioista koskevat vastuullisen sijoittamisen edistämisen pitkän aikavälin toimenpiteitä, jotka ylittävät yksittäiset budjettikaudet.

Pörssisäätiön lausunto

Pörssisäätiö kiittää lausuntopyynnöstä. Pörssisäätiö edistää arvopaperisäästämistä ja arvopaperimarkkinoita.

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023 sisältää useita toimenpidekokonaisuuksia, joilla budjettitoimenpiteillä edistetään ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää talouskasvua, sekä vauhditetaan talouden vihreää siirtymää.

Pörssisäätiö kiinnittää huomiota siihen, ettei kestävää talouskasvua ja talouden vihreää siirtymää voida toteuttaa pelkästään julkisilla varoilla. Tarvitsemme politiikkatoimia ja lainsäädännöllisiä ratkaisuja, joiden avulla yksityisiä pääomia saadaan kanavoitua entistä tehokkaammin vihreän siirtymän rahoittamiseen.

Tällöin keskiöön nousee niin kutsutun kestävä rahoituksen EU-lainsäädäntöhankkeet, joilla luodaan sijoittajille ja yrityksille lainsäädännölliset puitteet muun muassa kestävien sijoitustuotteiden luokitteluun ja tarjotaan sijoittajille riittävä kestävyysinformaatio sijoituskohteista.

Lisäksi tarvitsemme politiikkatoimia, joilla helpotetaan yksityissijoittajien osallistumista pääomamarkkinoille ja vastuullista sijoittamista:

- Opetussuunnitelmaan tulisi lisätä kaikille yhteistä talousosaamisen opetusta, joka sisältää mm. kestävä sijoittamisen opettamista, ja

- Yksityissijoittajien osallistumista pääomamarkkinoille on tuettava. Osakesäästötiliä on kehitettävä ja osakkeenomistajaoikeuksien käyttöä on helpotettava.

Vastuullisen ja kestävän sijoittamisen edistäminen

Tutkimusten perusteella yksityissijoittajista erityisesti nuoret ja naiset ovat kiinnostuneita vastuullisesta sijoittamisesta ja sijoittajat ovat yhä kiinnostuneempia sijoituskohteidensa suoriutumisesta eri vastuullisuusnäkökohdissa. Ympäristön, sosiaalisen vastuun ja hyvän hallintotavan huomioon ottaminen on olennainen osa vastuullista sijoittamista. Näitä kolmea kategoriata kutsutaan ESG-kriteereiksi (environment, social, governance). Sijoittajat painottavat kestävyyskysymyksiä sijoituspäätöksiä tehdessä.

Kiinnostus sijoituskohteiden ESG-suoriutumista kohtaan koskee niin institutionaalisia sijoittajia kuin myös yksityissijoittajia. Sijoittajat pyrkivät myös yhä enemmän hallitsemaan sijoitusportfolioidensa ilmatoriskia. Tämän tavoitteen kannalta on olennaista, että yhtiöiden raportoiman informaation perusteella sijoittajat pystyvät arvioimaan luotettavasti yhtiöiden resilienssiä ja markkinat pystyvät hinnoittelemaan sijoituskohteidensa ilmatoriskin oikein. Muuten pääomamarkkinat ovat alttiita tähän liittyvälle järjestelmäriskille.

Monelle on tärkeää sekä vaurastuminen että vaikuttaminen, mutta sijoituspäätösten pohjaksi kaivataan vertailukelpoista, standardoitua, helposti saatavilla olevaa vastuullisuustietoa, jota nykyään ei ole riittävästi saatavilla. Lisäksi EU:n kestävän rahoituksen lainsäädäntökehikko on lisännyt merkittävästi rahoitusmarkkinatoimijoiden yritysten kestävyysinformaatioon kohdistuvaa tiedontarvetta.

Vastuullisen sijoittamisen edistämisessä keskiössä on Euroopan komission kestävän rahoituksen toimintasuunnitelman mukaiset lainsäädäntöhankkeet, joiden avulla pyritään ohjaamaan yksityisiä pääomavirtoja kestäviin sijoituksiin kestävän ja osallistavan kasvun saavuttamiseksi.

Osa näistä lainsäädäntöhankkeista on jo astunut voimaan, osa odottaa kansallista täytäntöönpanoa ja odotettavissa on myös uusia EU:n lainsäädäntöaloitteita. Niin Suomen EU-kannanmuodostuksen kuin kansallisen täytäntöönpanon osalta on erityisen tärkeää, että sääntelyllä vastataan sijoittajien, niin yksityissijoittajien kuin institutionaalisten sijoittajien, tiedontarpeeseen kestävien sijoitustuotteiden osalta. Sijoittajien on saatava sijoituskohteista, eli käytännössä reaalityn yritysten vastuullisuudesta ja kestävydestä riittävästi luotettavaa informaatiota sijoituspäätöstensä tueksi.

ESG-asioiden merkitys on viime vuosina korostunut erityisesti ilmastonmuutoksen takia, joten sääntelyn ja sijoittajien huomio on kiinnittynyt erityisesti sijoituskohteiden ja yhtiöiden ympäristökysymyksiin. Geopoliittiset muutokset ovat nostaneet sosiaaliset ja hallintoon liittyvät kysymykset niin sijoittajien kuin yhtiöiden toiminnan keskiöön. Vastuullinen sijoittaminen ja yleisemmin ESG-kysymykset tulevat tulevaisuudessa läpileikkaamaan vielä vahvemmin kaikkea arvopaperimarkkinoiden toimintaa ja niiden sääntelyä koskevia teemoja ja kysymyksiä.

Vastuullisuutta ja vastuullista sijoittamista koskevassa lainsäädännössä on kriittistä, että lainsäädäntö perustuu objektiiviselle tiedolle ja tukee aidosti niin sijoittajien sijoituspäätösten tekemistä, mutta myös helpottaa yhtiöiden siirtymää kohti kestävämpää liiketoimintaa.

Toiseksi on ensiarvoisen tärkeää, ettei ESG-kysymyksiin liittyvä sääntely vaikeuta listautumista. Esimerkiksi perinteisesti uudenaisten raportointivelvollisuuksia on kohdistettu helpommin pörssiyrityksiin kuin listaamattomiin suuryrityksiin. On olennaista, että vastuullisuuteen liittyvä sääntely kohdistetaan neutraalisti kaikkiin yrityksiin niiden liiketoiminnan luonteen tai kokoluokan perusteella, ei niiden markkinapaikan perusteella.

Taloulosaamisen merkitys pääomamarkkinoiden toiminnalle ja kestäväälle rahoitukselle

Seuraavan opetussuunnitelmauudistuksen yhteydessä tulisi lisätä talousopetusta sekä peruskoulussa että toisella asteella.

Taloulosaamisen lisääminen osaksi opetusohjelmaan edistää yhteiskunnan kannalta tärkeitä tavoitteita, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Taloulosaaminen liittyvät taidot ovat myös kriittisiä talouden vihreän siirtymän tukemisessa.

Tähän asti talousasioita on lisätty asteittain osana perinteisiä oppiaineita, mutta talousasioiden opettaminen on yhä varsin suppeaa. Varsinaista osakesäästämistä ei juuri opeteta koulussa.

Erityisen tärkeää on sisällyttää opetussuunnitelmaan osakesäästämiseen, sijoitussuunnitelman tekemiseen, vastuulliseen sijoittamiseen ja laajapohjaiseen omistajuuteen liittyviä sisältöjä, joita nykyisellään ei opeteta koulussa. Lähtökohtaisesti taloulosaamisen tulisi olla itsenäinen oppiaine, joka olisi kaikille pakollinen.

Taloulosaamisen edistämisessä on kyse myös tasa-arvokysymyksestä. Esimerkiksi osakkeenomistajista vain noin kolmannes on naisia ja yksityishenkilöiden euromääräisestä osakevarallisuudesta vielä pienempi osuus on naisilla. Tutkimusten mukaan juuri naiset ja nuoret ovat kiinnostuneita vastuullisesta sijoittamisesta. Lisäämällä taloulosaamista pakolliseen opetukseen, kannustamme vastuullisesti sijoittamisesta kiinnostuneita henkilöitä osallistumaan pääomamarkkinoille. Tämä on omiaan tukemaan vastuullista sijoittamista.

Yksityissijoittajat ja vastuullinen sijoittaminen

Suomessa, kuin myös laajemmin Euroopassa, kotitalouksien säästöaste on yksi maailman korkeimmista, mutta yksityissijoittajien osallistuminen pääomamarkkinoille on kuitenkin edelleen hyvin vähäistä muihin kehittyneisiin talouksiin verrattuna. Yksityissijoittajien suurempi osallistuminen pääomamarkkinoille kanavoisi säästöjä yrityksille ja parantaisi niiden mahdollisuutta saada oman pääomanehtoista rahoitusta pääomamarkkinoilta sekä vaurastuttaisi kotitalouksia.

Yksityissijoittajat ovat myös yhä kiinnostuneempia vastuullisesta sijoittamisesta, joten osakesäästämisen edistäminen tukee myös pääomien kanavoimista vihreää siirtymää tukeviin sijoituskohteisiin. Yksityissijoittajat ovat myös Suomessa merkittävä ja pitkäjänteinen osakkeenomistajaryhmä. Jos kotitalouksien osallistumista pääomamarkkinoille vahvistetaan, tämä on omiaan edistämään pääomien kanavoimista kestävään yritystoimintaan.

Osakesäästötili on osoittautunut menestykseksi: Suomessa on jo melkein miljoona osakkeenomistajaa, ja kotitaloudet ovat Helsingin pörssin suurin kotimainen osakkeenomistajaryhmä. Kansankapitalismia **tulee yhä edistää kehittämällä osakesäästötiliä koskevaa lainsäädäntöä ja vakiinnuttamalla se kiinteämmiksi osaksi**

PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN

yhteiskuntamme rakenteita. Osakesäästötili on asetettava tasavertaiseen asemaan muiden vastaavanlaisten sijoitustuotteiden kanssa, eli käytännössä **yhdenmukaistettava osakesäästötilien sääntely ja verotus vastaamaan sijoitusrahasto-osuuksien sääntelyä ja verotusta.** Lisäksi on lanseerattava vastasyntyneen lapsen osakesäästötili, jota on ehdotettu kotimaisen omistajuuden ohjelmassa.

Annamme mielellämme lisätietoa lausunnostamme.

Sari Lounasmeri
toimitusjohtaja

Jesse Collin
lakijohtaja